

Mgr. Jan Ičo

HODNOCENÍ ŠKOLITELKY a POSUDEK NA DISERTAČNÍ PRÁCI

Studium, pedagogická a publikační činnost a další výsledky odborné práce

- Studium

Jan Ičo byl přijat do doktorského studia na FF UK v r. 2004. Před tím studoval obor vietnamistika a podrobněji jsem jako budoucí školitelka znala pouze jeho diplomovou práci věnovanou buddhismu ve Vietnamu ve starších dobách. Jedná se o zdařilou kompilaci na dané téma; vzhledem k tématu, jež bylo doposud málo zpracované, kompilační ráz diplomové práce není na závadu. Na stejné téma Mgr. Ičo navázal ve svém doktorském studiu, ovšem s novým akcentem – zaměřením na čínsky psanou literaturu, která vznikala v buddhistickém prostředí, a přirozeně také s cílem jít v odborném zkoumání za hranice pouhé kompilace. Jan Ičo si během doktorského studia musel doplnit znalosti z literární teorie a zároveň intenzivně prohlubovat své znalosti klasické čínštiny. V obou směrech byly jeho výsledky již během studia spíše rozpačité a státní doktorskou zkoušku složil po 4 letech. Náročnost tématu však vedla k možná až přílišné shovívavosti zkoušejících; zejména absolvování zkoušky z klasické čínštiny na počátku studia bylo zřejmě chybou, neboť na odevzdané doktorské práci se ukazuje, že samostatnou práci ani s poměrně jednoduchými texty v tomto jazyce zatím Mgr. Ičo nezvládl.

Práci jsme průběžně konzultovali. Jako školitelka jsem se snažila vést doktoranda k přesnějšímu vymezení tématu, jasné definici cílů a metodologických postupů, což se však příliš nedařilo. Během poslední konzultace na jaře 2009 (elektronickou formou) jsem znovu žádala stručné teze, z nichž by byl zřejmý záměr a postup práce. Autor nakonec odevzdal práci, aniž by teze vypracoval a závěrečnou podobou práce konzultoval se školitelkou.

- Odborné projekty

V r. 2007-2008 byl Jan Ičo hlavním řešitelem projektu specifického výzkumu FF UK v Praze s názvem „*Nové pojetí dějin vietnamské literatury (stav bádání ve Vietnamu po roce 1986)*.“ Projekt se mu však nepodařilo zdárně ukončit po obsahové ani po administrativní stránce. Problematická kvalita výstupu – zatím nepublikovaný odborný článek, ve kterém měl autor podat souhrnnou informaci o stavu současné literární historie ve Vietnamu se zvláštním zřetelem k čínsky psané literatuře starších období – již naznačila vážné slabiny v pochopení

toho, jak má vypadat vědecká práce. V náčrtu článku je patrná nekonceptnost, roztěkanost, absence analytického přístupu, nedostatečně jasné rozlišování mezi odbornou a populární literaturou, neznalost širších literárně-historických a metodologických souvislostí. Tyto slabiny se během doktorandského nakonec studia nepodařilo překonat.

- Publikační činnost

Publikační činnost Jana Iča se omezuje na převážně populární tituly. Vedle podílu na náročných kolektivních Dějinách Vietnamu se zejména jedná o články v denním tisku a osvětové publikace. Je také autorem překladu dvou moderních vietnamských povídek pojatých do antologie vydané nakladatelstvím Gutenberg v r. 2008. V jeho publikační činnosti postrádám odbornou studii, v níž by prokázal schopnost formulace a řešení dílčích otázek. Přesně tyto nedostatky se nakonec projevují i v předložené disertační práci.

- Pedagogická praxe

Jan Ičo má bohatou pedagogickou praxi. Vyčuje angličtinu a vietnamštinu a od počátku doktorandského studia se také podílel na výuce v bakalářském programu oboru vietnamistika.

Disertační práce – hodnocení školitelky

Disertační práce Mgr. Iča pojednává o básních, které od 9. do 13. století na prahu smrti skládali buddhističtí mniši ve Vietnamu, a pokouší se tyto básně vymezit a charakterizovat jako specifický literární žánr. Básně se zachovaly v čínském zápise a část z nich je psána jednoduchou čínštinou s kolokvialismy, jak tento druh literatury známe i z Číny. Práce se dělí na dvě části. První část v rozsahu necelých 90 stran, včetně poměrně obširných úvodních kapitol kompilačního rázu, doplňuje rozsáhlá příloha (celkem 70 stran), kde jsou všechny analyzované básně opsány, a to vždy ve třech verzích (jak uvádí autor „v čínských znacích, sinovietnamském překladu a překladu do vietnamštiny“, s. 93) a jsou opatřeny stručnými poznámkami a slovenským překladem.

Celková koncepce práce, úroveň zpracování a překlady čínsky psaných textů bohužel nedokazují, že by autor téma zvládl na úrovni vysokoškolské odborné práce a podle názoru školitelky předložená práce nevyhovuje nárokům běžně kladeným na vysokoškolskou kvalifikační práci. V následujícím hodnocení pouze zobecním nejzávažnější problémy, které

práci diskvalifikují jako práci disertační; dílčí opomenutí, nepřesnosti a chyby zde uvádím pouze příležitostně pro ilustraci.

- **Práce postrádá jasně formulované a nosné cíle a v závěru autor popírá sebe sama.** Na začátku autor vágně formuluje výchozí hypotézu, totiž že existují „předsmrtné básně“ jako zvláštní „druh vietnamské poezie“ (s. 3). Nakonec však práce vyústí v konstatování, že studované básně sice mají „několik společných rysů“ (s. 89), z nichž autor zmiňuje zejména okolnosti, za nichž báseň vznikla, „obsah související s buddhistickým učením“ a snad i jistou dvojnásobnost, pokud jsou interpretovány mimo původní kontext (dtto). Zároveň však autor konstatuje, že analyzované básně se nijak neliší od ostatní čínsky psané rané vietnamské poezie (tak alespoň chápou větu: „formou i obsahem jsou jednoznačně součástí korpusu nejstarší známé čínsky psané vietnamské literatury“; dtto) a že ve srovnání s ostatní tvorbou týchž autorů vzniklou za jiných okolností, „není výraznější rozdíl“ (s. 89). Autor tedy neobhájí úvodní tezi, že se jedná o zvláštní literární žánr. Pochybnosti o tom, zda skutečně „existují distinktivní rysy“ tohoto „zvláštního druhu vietnamské literatury“, vyslovuje autor ostatně již na samém začátku práce (s. 10).

Závěrečné shrnutí sice nakonec uzavírá věcně správným pozorováním, totiž že „nejvýraznějším jednotícím prvkem této poezie“ je kontext, v němž vznikla a s jehož vědomím byla čtena (s. 90 – 91). Tento poznatek by však bylo třeba aplikovat na vlastní rozbor, například tak, že by se autor podrobněji věnoval souvislostem těchto básní s náboženskou naukou, případně dalším historickým souvislostem.

- **Podobně zmateně a bezúčelně působí zavedení pojmu pro označení tohoto „zvláštního druhu literatury“** (s. 88). Objasnění pojmu se autor věnuje několikrát hned na začátku (s. 9, s. 13 – 14), ale zároveň již předem říká, že se jedná o pojem nepoužitelný mimo kontext této konkrétní práce a přímo zpochybňuje způsob, jímž pojem právě utvořil. Zavedení nového pojmu jen jako dočasně platného pro jednu práci je samo o sobě problematické. Tuto problematičnost dále násobí využití archaizující vietnamštiny pro vytvoření pojmu pro práci psanou slovensky. Další zmatek do pojmosloví vnáší skutečnost, že autorův novotvar je založen na japonském pojmenování pro básně umírajících mnichů skládané na rozloučenou a to v dobách pozdějších, než se kdy pocházejí studované texty z Vietnamu. (Na okraj podotýkám, že japonské pojmenování autor důsledně zapisuje ve znacích v obráceném pořadí slabik, což budí podezření, že japonskému zápisu plně nerozumí.)

- **Práce je založena na velmi omezeném a již monograficky zpracovaném materiálu (něco přes 30 krátkých básní).** Tento primární pramen byl již kriticky zpracován, přeložen do

angličtiny a opatřen podrobnými komentáři a rozborů (Cuong Tu Nguyen 1997; recenze a popis díla viz <http://www.buddhistethics.org/5/phan981.html>). Autor zmiňuje sice i další prameny, ale v práci není zřejmé, co podstatně nového přináší k poznatkům obsaženým ve zmíněné monografii.

- Práce je nevyvážená, výklad a rozbor jsou povrchní. Historické souvislosti uváděné na začátku práce jdou zbytečně do široka a jsou povrchní kompilací ze zdrojů různé kvality; v případě některých kapitol není vůbec zřejmé, v čem mají tyto informace přispět k pochopení ústřední otázky práce (zejména kap. 3), zatímco témata zásadní pro výklad studovaných básní (kap. 2.3) jsou pojednána jen ve zkratce. Kompilační kapitoly, které předcházejí vlastnímu rozboru, v důsledku toho nejsou s rozбором dostatečně provázané. Nakonec na vlastní samostatný rozbor pramenů zbývá necelých 50 stránek (43 – 90), přičemž tento rozbor je nevyrovnané kvality a autor místy odbíhá od tématu (6.5.3.).

- Práce nemá rozsah dostatečný pro doktorskou práci. Příloha (s. 91 – 158) sice přidává potřebný počet stran tak, aby bylo dosaženo minimálního rozsahu, nicméně její přítomnost v disertaci postrádá smysl. Básně jsou až na výjimky dostupné v edici Cuong Tu Nguyenově i s překladem do angličtiny a poznámkami a jejich citace v úplnosti je tedy zbytečná. Zápis básní v čínských znacích, jejich přepis v sinovietnamském čtení (nikoliv v sinovietnamštině, jazykověda takový pojem nezná!) a překlad do vietnamštiny postrádá v dané práci smysl. Pokud autor považoval za důležité vedle sebe uvádět různé jazykové varianty téže básně, chybí zde vysvětlení, proč je nutné uvádět všechny tři verze, případně porovnání, v čem se jednotlivé verze liší, respektive co tyto rozdíly přináší k pochopení studovaných básní a zejména k jejich vymezení jako vyhraněného literárního žánru.

Poznámky k básním jsou povrchní; pokud autor uvádí textové varianty z jiných edic, tuto informaci nepropojuje dostatečně s výkladem a překladem básně. Pokud někdy autor cituje doplňující materiál z jiných pramenů, pouze užívá vlastní překlad, který komplikuje možnost porovnat různé verze (např. s. 139, citát z Jingde Chuandenglu).

- Překlady jsou koncepčně neujasněné a místy zcela nepřesné.

Příloha nefunguje ani jako básnická antologie. Překlady oscilují mezi topornou doslovností a volnou parafrází. Mnohdy jsou navíc nepřesné a místy vzniká dojem, že autor nerozumí ani jednoduchým veršům (srv. 2. verš básně na s. 103, má být: „červená, bílá, černá a žlutá není zelená“, pokud tedy můžeme důvěřovat tomu, že báseň je opsána zleva doprava).

- Projevuje se zde nepochopení pro jazyk originálu básní, které autor studuje. Podezření, že autor ne plně rozumí textu originálu, budí také skutečnost, že pořadí znaků zápisu čínského textu je v některých případech psáno opačně, než velí logika textu, který je převážně psán

zleva doprava (např. s. 135; čtení veršů v čínských znacích zprava doleva odpovídá i překlad). (Jsou zde příklady, že verše lze číst obojím směrem – viz výše – a nabízí se možnost, že některé básně jsou vlastně palindromy, forma oblíbená v Číně na sklonku Šesti dynastií; tuto možnost však autor práce nezmiňuje).

Autor hovoří o „textu v čínských znacích“ (s. 93). Jazyk básní je přitom na první pohled rozmanitý; v některých případech se jedná o snadno srozumitelnou čínštinu s prvky hovorového středověkého jazyka, jindy je jazyk obtížně srozumitelný a zdá se, že se zde v syntaxi prosazuje vliv vietnamštiny (pokud se přímo nejedná o vietnamštinu zapsanou čínskými znaky; tato možnost by si zasloužila hlubší prozkoumání). Otázkou jazyka těchto básní komplikuje dále skutečnost, že byly zpočátku tradovány ústně a zapsány až dodatečně. Toto vše autor nijak nereflektuje. Básně chápe jako součást literatury psané čínsky (pak by se ovšem měl vyhnout označení „text v čínských znacích“, ale použít jednoduše „text v čínštině“).

- Seznam sekundární literatury a zejména pak její užívání v textu ukazuje bezradnost autora při zpracování odborného textu. V seznamu literatury se vedle náročnějších odborných studií (Mukařovský 2000) objevují syntetické vysokoškolské učebnice určené pro bakalářské studijní programy (namátkou uvádím: Culler 2002, Lomová 1995, Lomová – Slupski 2006, Fairbank 1998, úvodní slovo k jednomu z oddílů populární čítanky překladů z čínštiny – Olivová 2006), příručky, slovníky a encyklopedie. Metodologicky relevantních prací zde je minimálně, nejčastěji je citován Mukařovský, ale jen „druhé ruky“ a mechanicky aplikován.

Podle poznámkového aparátu se navíc ukazuje, že sekundární zdroje jsou využívány povrchně a odkazy na ně dokládají malou provázanost autorovy vlastní argumentace s citovanou literaturou. Autor také příliš často užívá odkazy typu „porovnej XY“, aniž by text, na který odkazuje, podrobněji rozebral (viz s. 61, pozn. 181 nebo s. 135, pozn. 291). V případě některých titulů vzniká pochybnost, zda autor daný text vůbec četl. Namátkou uvádím např. pozn. 247 (s. 81), která odkazuje na údajný rozbor „obrazu“ 吹起 („ve vánku nadzvedat“) v mé monografii Poselství krajiny. Na daném místě Poselství krajiny však nalezneme rozbor významových souvislostí výrazu *posuo* 婆婆 („košaté/roztančené/svobodné/rajské“ stromy) a pojednání o rozpjatosti jeho významů mezi významy věcné a přenesené. O slovním spojení 吹起 se v práci nijak zvlášť nerozepisují a zdráhala bych se označit je za vyhraněný básnický obraz. Nebo odkaz typu „porovnej XY“, kde se odkazuje na knihu Lomová – Yeh 2004. Daný titul se k práci váže jen volně; pouze na jednom místě autor disertační práce hovoří o tématu,

kterému je v této knize věnovaná samostatná kapitola, nicméně tam překvapivě z této monografie necituje a místo toho se spokojí s odkazem na webové stránky Dr. Wheelera, kde je dané téma představeno překladem jedné básně.

- **V práci je velké množství nepřesností, neodborně užívané terminologie (literárněvědné, buddhologické), faktických chyb a opomenutí; analýzy jsou toporné, místy na hranici absurdnosti** (viz graf zachycující veršové typy užívané v rozebíraných básních v kapitole o formě, s. 56).

- **Mnoho je také chyb formálních, včetně zápisu čínských znaků**; mísí se znaky zjednodušené a nezjednodušené, občas se zdá, jak bylo zmíněno výše, že části čínského textu byly nečekaně napsány zprava doleva (např. báseň na s. 97).

- **Autor užívá kuriózní způsob třídění bibliografických údajů** na „Odbornou literaturu“, kde jsou vedle skutečně „odborné literatury“ také slovníky nebo syntetické práce typu vysokoškolských učebnic (viz výše), a „Odborné studie“, kde jsou převážně odborné články, jednotlivé kapitoly z knih. U primárních pramenů není uvedeno vročení, kdy tyto staré texty vznikly.

Jak bylo řečeno výše, práce nesplňuje nároky kladené na vysokoškolskou kvalifikační práci, a proto nedoporučuji její obhájení.

Praha, 18. května 2010

Doc. PhDr. Olga Lomová, CSc.
školitelka